

שיעור 671 - The New Toothbrush שבת

- I. לנקות שניים בשבת ויו"ט** עם טוט פעיסט פשוט שאסור שהוא ממחק ובלא טוט פעיסט כהפראש המיוחד לזה מותר שהוא כמו רחיצת שאר אבר אחר אבל ישטוף רק בצונן ואת הפראש טוב שלא ללחלח במים קודם הניקוי מחשש סחיטת בשער ואחר הניקוי לא ירחץ את הפראש אף שלא בשפשוף שאין שם סחיטה משום שאין לו צורך שוב היום ואין לרחוץ בשביל מחר (אג"מ ב - קי"ג) ומשום הוצאת דם לא דיבר כלל ויש טוט פראש חדש שנעשה משער גומי (rubber bristles) רחוקים זה מזה שאין בו חשש סחיטה וגם יש נקה לח שאין בו חשש ממחק או ממרח שהוא התולדה וכלי זה מיוחד רק לשבת ויו"ט ועוד דאינו מוציא דם מ"מ אין לרחוץ בשבת לחול
- II. לרחוץ בסבון קשה בשבת ויו"ט** - עיין ברמ"א (שכ"ו - י) דאסור משום נולד ועיין במג"א בשם השלטי גבורים דאין איסור משום נולד דהסבון אינו עומד למשקין ומותר לכתחלה והתפארת ישראל כתב דאסור משום ממחק ועיין בשש"כ (י"ד - הערה מ"ט) שהביא מכמה אחרונים דסבון שלנו אינו צריך למחק ואינו מתכוין למחק הסבון וגם הסבון שמעורב במים אינו מתקיים על האדם ולכן אין בו איסור ממרח וכ"כ השש"כ בשם הגרשז"א דהרי זה כדברים המותרים שנהגו בו איסור וכן משמע מהמ"ב (שכ"ו - ב) שכתב דמנהג כל ישראל להחמיר בזה וכ"כ הקצות השלחן (קל"ח - ל"ח) להחמיר והשו"ת יביע אומר (ד - כ"ז - ד) כתב דמותר לכתחלה ואיברא האג"מ (ב - קי"ג) כתב דלהתרחץ עם בורית אסור משום ממחק ואף שהוא לח כמים יש בזה קצת ממחק וראוי להחמיר ואבאר
- III. אסור לחמם נר של שעוה ולדבוקו במנורה** ורק משום גזירה דשמא ימרח דהיינו שישפשפנו בידיים והוא תולדה דממחק (מ"ב קי"ד - י"ח) אבל אין זה מעשה ממרח ממש
- IV. להוציא דבר מאכל ע"י לחיצה בשפופרת** אין בה איסור ממרח ועוד דאין כוונתו לצורה היוצאת שיקרא בשם ממרח (שש"כ י"ח - הערה מ"ד) ועיין בבה"ל (שכ"ח - י"ט ד"ה תע"ג) דאע"ג דהוי פסיק רישא כיון דהוי רק איסור דרבנן ואפשר להשתמש בלא זה אין לו להחמיר כלל
- V. להתליק התבלין שנקרא טחינה וכדומה על החלה מותר** דלא הוי בזה משום ממחק הואיל ואפשר לאכול בלא המעשה מירוח (רמ"א שכ"ח - י"ט) ואף דיש ממחק באוכלין מדרבנן כיון שאפשר לאכול בלא זה מותר (בה"ל ע"ס)
- VI. למרח רק לשם יפוי המאכל** ולא לשם אכילה כגון למרח דג טונה בצורה יפה וכדומה עיין ברמ"א (שכ"ח - י"ט) דבמאכל של תפוחים וכדומה שדרכו בכך המחמיר תע"ב ואפילו אם אפשר לאכול בלא כך אבל למרח על הלחם מותר (מ"ב פ"ג) ולקחת גלידה ב' scooper מותר דאינו מכוין לצורה

VII. לשום תחבושת על המשחה שעל גוף האדם אין בה משום ממרח דהוי ממרח כלאחר יד ועוד דהרי כוונתו רק שתתפשט המשחה בכל מקום ולא להחליקה ועיין בבה"ל (ש"כ - י' ד"ה זל"ה) שמצדד להתיר משאצל"ג עבור תינוק דחשיב כחושאיב"ס (שש"כ ל"ג - הערה ס"ג בשם הגרשז"א) וגם מותר לשום משחה מעט במקום זה ומעט במקום אחר ולשום אח"כ את התחבושת כי אינו רוצה כלל להחליק אותם ולעשותם שזה בכל המקומות

VIII. עיין בדעת תורה (שכ"ח - כ"ו) שמדייק מהמג"א (שט"ז - כ"ד) ומהמ"ב (מ"ט) שמותר למרוח משחה על חושאיב"ס היכא שכוונתו להבליעה תוך הבשר ולא קשה מהמורח את נעליו במשחה דחייב משום ממרח דאין כוונת המורח את המשחה להבליעה בתוך הנעליים כלבד אלא גם להכריק וכ"כ השש"כ (ל"ג - כ"ח) בשם הגרשז"א דבנבלעת בגוף האדם לא מיקרי ממרח ולא אסר אלא כשהמשחה נשארת והוא רוצה להחליקה על גופו וע"ע בשו"ת יביע אומר (ד - כ"ח - י"ד) דבנעלים יש בו רק איסור דרבנן ולכן אפשר יש להקל מטעם כמה ספיקות (א) אין איסור ממרח בנבלע בגוף האדם רק בשעוה אסור בחבית (שנת קמ"ו) (ב) אפשר דהמירוח הוי נחשב רק כשמץ עב שהוא אסור מדרבנן ולחולה שאין בו סכנה יש להקל (ג) ועוד דעת המטה לוי דלא שייך משום דממרח במשחה הנמרחת על המכה דלא הוי אלא כסיכה בעלמא ועיין בספר ל"ט מלאכות (יסודי יטוין) דכדאי הוא המג"א לסמוך עליו להתיר וע"פ פסקו העלה הבעל מנחת שבת להתיר למשוך משחת עינים עבה בשבת לחולה עינים שאין בו סכנה (ד) ועיין בשו"ת בית מאיר (ד - דף קל"ט) דבאדם לא שייך איסור ממחק שאינו רק בכלי שרוצה להחליקו ולסתום נקביו מ"מ יותר טוב אם אפשר לזרוק המשחה על בשרו או על התחבושת והמירוח נעשה ממילא וע"ע באג"מ (ה - קי"ז - קי"ד) דלהתרחץ בבורית אסור ואפילו בבורית לח וגם להתקשט לאשה בליפסטיק אסור משום ממחק וגם לנקות השניים בשבת ויו"ט אסור משום ממחק ולכן צריך להחמיר מ"מ האג"מ מדבר בענין דאינם נבלעים בגוף האדם וצ"ע

IX. הדחת כלי מלכלוך הדבוק מותר דאינו מתכוין לממרח הכלי והוי רק מעשה הדחה (מ"ב שכ"ג - ל"ח)

X. orthodontic braces מי שמצטער הרבה וצריך לדבק השעוה להמכשיר שקבוע לשיניים אולי יש להתיר לדבוקו בשינוי כגון באצבע שאינו רגיל לעשותו בחול ובתנאי שהשעוה מוכן בערב שבת ואין צריך לעבור על מלאכת מחתך ומוקצה (ד"ע) ועיין בשש"כ (ל"ג - הערה י"ז*) דמותר לעשות אפילו איסור דאורייתא בשינוי למי שמצטער כל גופו

XI. מותר להסיר שעוה מגוף האדם דכמו דליתא ממחק באוכלין כך ליכא באדם וממחק שייך בעורות של הבהמה רק אחר מיתתו ולא קודם אמנם ממרח שייך באדם משום שהוא מחליק דבר אחר על גופו מ"מ אפשר יש בזה איסור מוחק עיין בשיעור